رویش روان شناسی، سال۱۰ ، شماره۱، شماره پیاپی ۵۸، فروردین ۱۴۰۰
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),10(1), 2021

نقش سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده در پیش‌بینی سخت‌رویی روان‌شناختی در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس

The role of attachment styles, family cohesion and perceived gender discrimination in predicting psychological hardiness in women with reverse age of marriage

زهره بیگم موسوی
کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات زنجان، زنجان، ایران.
مریم نعلبندیان ابهر (نویسنده مسئول)
کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات قزوین، قزوین، ایران.
زهرا ایوبلو
کارشناسی ارشد، روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان، فارس، ایران.
فاطمه یوسفیان
کارشناسی ارشد، روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد هرمزگان، هرمزگان، ایران.

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده در پیش‌بینی سخت‌رویی روان‌شناختی در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس بود. این پژوهش به لحاظ روش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس مراجعه-کننده به مراکز مشاوره خانواده وابسته به بهزیستی منطقه ۱۰ شهر تهران بودند. از بین آن‌ها تعداد ۶۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه‌های سخت‌رویی روان‌شناختی (کوباسا، ۱۹۷۹)، سبک-های دلبستگی (کولینز ریدِ، ۱۹۹۰)، انسجام خانواده (سامانی، ۱۳۸۱) و رویدادهای تبعیض‌آمیز جنسیتی (کلونوف و لندرین، ۱۹۹۵) بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی همزمان استفاده شد. یافته‌ها نشان داد سخت‌رویی روان‌شناختی با سبک دلبستگی نزدیکی (ایمن) و انسجام خانواده رابطه مثبت و معنادار و با سبک‌های وابستگی (اجتنابی) و اضطرابی (دوسوگرا) و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده رابطه منفی و معنادار دارد ($P<۰/۰۵$). همچنین نتایج رگرسیون نشان داد که سبک‌های دلبستگی نزدیکی (۰/۲۱)، وابستگی (۰/۲۶-)، اضطرابی (۰/۴۱-)، انسجام خانواده (۰/۴۴) و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده (۰/۳۶-) سخت‌رویی روان‌شناختی را پیش‌بینی می‌کنند. با توجه به نقش سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده در پیش‌بینی سخت‌رویی روان‌شناختی در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس، اجرای کارگاه‌های آموزشی بر مبنای این مفاهیم به زوجین در مشاوره‌های پیش از ازدواج ضروری به نظر می‌رسد.

واژه‌های کلیدی: *ازدواج با فاصله سنی معکوس، انسجام خانواده، تبعیض جنسیتی ادراک‌شده، سخت‌رویی روان‌شناختی، سبک‌های دلبستگی.*

Zohreh Beigom Mosavi
M.Sc., General Psychology, Islamic Azad University, Zanjan Science and Research Branch, Zanjan, Iran.
Maryam Nalbandian Abhar*
M.Sc., General Psychology, Islamic Azad University, Qazvin Science and Research Branch, Qazvin , Iran.
maryamnalbandian.A@gmail.com
Zahra Ayoublo
M.Sc., General Psychology, Islamic Azad University, Arsanjan Branch, Fars, Iran.
Fatemeh Yousefian
M.Sc., Clinical Psychology, Islamic Azad University, Hormozgan Branch, Hormozgan, Iran.

Abstract

The aim of this study was to investigate the role of attachment styles, family cohesion, and perceived gender discrimination in predicting psychological hardiness in women with the reverse age of marriage. This research was descriptive and correlational. The statistical population of this study was women with the reverse age of marriage who referred to family counseling centers affiliated with welfare in district 10 of Tehran. Among them, 60 people were selected by purposive sampling. Research tools included the Psychological Hardiness Questionnaire (Kubasa, 1979), Attachment Styles (Collins Reed, 1990), Family Cohesion (Samani, 2002), and Gender Discriminatory Events (Klonoff and Landrin, 1995). Pearson correlation test and simultaneous linear regression were used to analyze the data. Findings showed that psychological hardiness had a positive and significant relationship with close (secure) attachment style and family cohesion and a negative and significant relationship with dependent (avoidance) and anxiety (ambivalent) styles and perceived gender discrimination ($P<0.05$). Regression results also showed that the styles of closeness (0.21), dependence (-0.26), anxiety (-0.41), family cohesion (0.44), and perceived gender discrimination (-0.36) Predict psychological hardship. Considering the role of attachment styles, family cohesion and perceived gender discrimination in predicting psychological hardiness in women with the reverse age of marriage, Conducting workshops based on these concepts is essential for couples in premarital counseling.

Keywords: *Reverse Age Of Marriage, Family Cohesion, Perceived Gender Discrimination, psychological hardiness, Attachment Styles.*

نوع مقاله : پژوهشی **دریافت : آبان ۹۹** **پذیرش: آذر ۹۹** **ویرایش نهایی : فروردین ۱۴۰۰**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

مقدمه

ازدواج به عنوان یکی از زیربناهای اصلی ساختمان اجتماع (دولان[1]، ۲۰۱۱) و یکی از قدیمی‌ترین و گرامی‌ترین رسوم، در نظر گرفته می‌شود. ازدواج، به ارتباط اجتماعی، هیجانی و اخلاقی یک مرد و یک زن اشاره دارد و تعهدی است که موجب می‌شود زن و شوهر زندگی، امکانات و آینده‌ی خود را با هم ترکیب کنند (بریجمن[2]، ۲۰۰۸). بی‌شک یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده‌ی کیفیت زندگی زناشویی، سن ازدواج است (آلن دورف[3]، ۲۰۱۲). علاوه بر مسئله افزایش سن ازدواج، تغییر ملموس دیگر در نظام خانواده، کاهش ازدواج-های ترتیب‌یافته و افزایش آزادی در انتخاب همسر است؛ که بخش عمده‌ی آن ناشی از مرحله گذار از سنت به مدرنیته است (حبیب-پورگتابی و غفاری، ۱۳۹۰). عواملی همچون سنت‌ها و فرهنگ حاکم بر هر جامعه در رابطه با اختلاف سنی زن و مرد در هنگام ازدواج، وضعیت تحصیلی و فرهنگ افراد جامعه، قوانین و مقررات حاکم بر جامعه و میانگین سن ازدواج در جامعه، می‌تواند بر میزان اختلاف سن زن و مرد در هنگام ازدواج مؤثر باشد (اسماعیلی ملک‌آبادی، کاظم‌نژاد، غفرانی‌پور و وهابی، ۱۳۹۸). همراه با افزایش سن ازدواج مردان و زنان از فاصله سنی آنها نیز کاسته می‌شود (مهاجرانی، ۱۳۸۹).

الگوی ازدواج در ایران از یک‌سو تحت‌تأثیر عوامل درونی مانند مدرنیزاسیون، شهرنشینی و سطح بالای تحصیلات و از طرف دیگر تحت‌تأثیر عوامل بیرونی مانند آرمان‌گرایی توسعه‌ای قرار گرفته و تدریجا تمایلی به مشابهت با الگوی ازدواج مدرن در جوامع صنعتی نشان می‌دهد (کاظمی و نیازی، ۱۳۸۹). در سال‌های اخیر شاهد تغییر الگوی سنی ازدواج در ایران هستیم، به طوری که ازدواج‌های بسیاری ثبت شده است که در آن‌ها سن زن از سن مرد بیشتر بوده که این فاصله سنی، از یک سال تا بیش از بیست سال گزارش شده است (کاظمی‌پور، ۱۳۸۳). چون سن، از جنبه‌های روانی و فیزیولوژیکی، می‌تواند در ارتباطات زناشویی تأثیرگذار باشد و تفاوت زیاد آن می-تواند در شادکامی زناشویی، تأثیرات سوئی به دنبال داشته باشد؛ فاصله سنی فاحش، احتمال آسیب به سلامت رابطه بین زوجین و فاصله عمیق اجتماعی را به همراه خواهد داشت (ولدخانی، محمودپور، فرحبخش و سلیمی بجستانی، ۱۳۹۵). به عبارت دیگر، دو نفر، از دو نسل متفاوت خواهند بود و چون انتظارات و شیوه نگرش اشخاص، در سنین متفاوت فرق می‌کند، افرادی که دارای سن متفاوت هستند در فرهنگ و اندیشه ایشان نیز تفاوت وجود دارد. از این‌رو، تفاوت وسیع سنی، تفاوت‌های وسیع فرهنگی و جهان‌بینی را به همراه خواهد داشت (حبیب‌پورگتابی و غفاری، ۱۳۹۰).

با توجه به فشارهایی که زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس[4] با آن روبه‌رو هستند، ممکن است برخی ویژگی‌های روانشناختی بتواند به موفقیت آنها در زندگی زناشویی و مقابله با مشکلات ناشی از این سبک ازدواج کمک کند. سخت‌رویی روان‌شناختی[5] به عنوان یک عامل تعدیل‌کننده در مقابل رویدادهای فشارزای زندگی مطرح است (مدی، برو، خوشابا و ویتکاس[6]،۲۰۰۶). سخت‌رویی یک مؤلفه شخصیتی است که به عنوان یک منبع مقاومت در مواجهه با حوادث تنش‌زای زندگی عمل می‌کند. افراد سخت‌رو قدرت کنترل بیشتری بر رویدادها دارند و به جای دوری از مشکلات آن‌ها را به عنوان فرصت پیشرفت ارزیابی می‌کنند (دلاهایج، گیلارد و ون‌دم[7]، ۲۰۱۰). سخت‌رویی روان‌شناختی دارای سه مؤلفه اساسی شامل کنترل[8]، تعهد[9] و چالش[10] است (هورسبرگ، اسچرمر، ولکا و ورنون[11]، ۲۰۰۸). سخت‌رویی روان‌شناختی بالا در افراد، به ایجاد احساس مثبت در موقعیت‌های استرس‌زا و احساس اطمینان به کنترل استرس در بیشتر موقعیت‌های زندگی منجر شده و شدت خطرات و تهدیدهای احتمالی را کاهش می‌دهد (مدی، ۲۰۰۶). از جمله عواملی که می‌تواند با

[1] Dolan
[2] Brigman
[3] Allendorf
[4] Reverse age of marriage
[5] Psychological hardship
[6] Maddi, Brow, Khoshaba & Vaitkus
[7] Delahaij, Gaillard & Van Dam
[8] Control
[9] Obligation
[10] Challenge
[11] Horsburgh, Schermer , Vwelka & Vernon

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

سخت‌رویی روان‌شناختی در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس نقش داشته باشد می‌توان به سبک‌های دلبستگی[۱]، انسجام خانواده[۲] و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده[۳] اشاره کرد.

پژوهش‌ها نشان داده‌اند که سخت‌رویی روانشناختی با سبک‌های دلبستگی افراد ارتباط دارد (مرودیت، استرونگ و فینسی[۴]، ۲۰۰۷؛ فخری و ایمانی، ۱۳۹۶؛ حسین‌زرگری، ۱۳۹۴؛ جین و وانگ[۵]، ۲۰۱۸). دلبستگی پیوند عاطفی پایداری است که ویژگی آن گرایش به جستجو و نزدیکی به شخص و البته حفظ این رابطه به ویژه در مواقعی است که موقعیت تهدیدکننده است (مرودیت و همکاران، ۲۰۰۷). ناملایمات اولیه، تجارب اجتماعی و کیفیت رابطه باعث می‌شود که افراد در زمان استرس، در سطح زیستی و رفتاری پاسخ‌های متفاوت نشان دهند (میکالنسر و شاور[۶]، ۲۰۰۷). سبک دلبستگی ایمن که در اوایل زندگی ایجاد می‌شود، می‌تواند تعیین‌کننده رفتارهای دلبستگی باشد که روابط رضایت‌بخشی را در آینده فراهم می‌آورد. در میان زوج‌های با دلبستگی ایمن سطح بالایی از رضایت زناشویی به وجود می‌آید (هالیست و میلر[۷]، ۲۰۰۵؛ فتحی، اعتمادی، حاتمی و گرجی، ۱۳۹۱؛ بدیر، حمزا و گلادینگ[۸]، ۲۰۲۰). همچنین نتایج نشان داده است که سبک‌های دلبستگی با بهزیستی روان‌شناختی (فتحی‌آشتیانی و شیخ‌الاسلامی، ۱۳۹۸؛ نریمانی، یوسفی و کاظمی، ۱۳۹۳؛ اصغری، تارودی‌زاده و سعادت، ۱۳۹۳) و سلامت روان‌شناختی (باباپورخیرالدین، پورشریفی، غباری‌بناب، خانجانی و بهرامی، ۱۳۹۶) در ارتباط است.

انسجام به عنوان یکی از ساختارهای پرنفوذ خانواده، احساس همبستگی، پیوند و تعهد عاطفی است که اعضای یک خانواده با یک-دیگر دارند. بر این اساس انسجام خانوادگی دارای چهار سطح رهاشده[۹]، انسجام جدا[۱۰]، مرتبط[۱۱] و گرفتار[۱۲] است (السون، روسل و اسپرنکل[۱۳]، ۱۹۸۳). انسجام خانواده به صورت احساس نزدیکی عاطفی با افراد دیگر تعریف می‌شود و دارای دو مقوله مهم تعهد و وقت گذراندن با همدیگر است. منظور از تعهد، میل به صرف وقت و انرژی در فعالیت‌های خانواده و همچنین ممانعت از تأثیر منفی عواملی شغلی در آن است. بعد دوم انسجام خانواده، وقت گذاشتن و با هم بودن در بین اعضای خانواده است (زارع و سامانی، ۱۳۸۷). انسجام خانواده با بهزیستی روان‌شناختی (یوسفی و حسین‌زاده، ۱۳۹۶؛ اخباراتی و بشردوست، ۱۳۹۵)، فاکتورهای روان‌شناختی (سیری و سیری، ۱۳۹۵)، بهزیستی ذهنی (کهریزه، بزازیان و قمری، ۱۳۹۳؛ گودروم[۱۴] و همکاران، ۲۰۲۰) و سخت‌رویی روانشناختی (شریفی، عریضی سامانی و نامداری، ۱۳۸۴؛ کرمی، شریفی و بشلیده، ۱۳۸۸؛ حشمتی، ۱۳۹۵؛ امیدوار، ۱۳۹۱؛ ترامونتی[۱۵] و همکاران، ۲۰۲۰) در ارتباط است.

متغیر دیگر مورد بررسی در این پژوهش تبعیض جنسیتی ادراک‌شده است. ساختن هویت جنسیتی یک فرآیند پیچیده است که عوامل بیولوژیکی، فرهنگی و روانی اجتماعی در آن دخالت دارند (بم[۱۶]، ۱۹۸۱). تبعیض به عنوان یک پدیده اجتماعی ساختاریافته تعریف شده است که امتیازاتی را برای اعضای گروه‌های غالب و هزینه‌هایی برای سایر گروه‌ها در بردارد (کارلینر، سروت، گوردون و هسین[۱۷]، ۲۰۱۷). نگرش‌های جنسیتی به ارزیابی‌های منفی مبتنی بر جنسیت اشاره می‌کند که نابرابری‌های بین مردان و زنان را القا می‌کند. تبعیض جنسیتی ادراک‌شده معمولا به عنوان بازتاب خصومت نسبت به زنان مفهوم‌سازی شده است (نلسون[۱۸]، ۲۰۰۹). تبعیض

[1] Attachment styles
[2] Family cohesion
[3] Perceived gender discrimination
[4] Meredith, Strong & Feeney
[5] Jin & Wang
[6] Mikulincer & Shaver
[7] Hollist & Miller
[8] Bedair, Hamza & Gladding
[9] Unbound
[10] Separate coherence
[11] Related
[12] Caught
[13] Olson, Russell & Sprenkle
[14] Goodrum
[15] Tramonti
[16] Bem
[17] Carliner, Sarvet, Gordon & Hasin
[18] Nelson

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

جنسیتی به عنوان مجموعه‌ای از نگرش‌ها درباره زنان است که تصورات غالبی و نقش‌های محدودی برای زنان در نظر می‌گیرد و باعث تسلط مردان و تثبیت نگاه سنتی به زنان می‌شود (گلایک و فیسک[1]، ۱۹۹۶). یافته‌های پژوهش‌ها حاکی از ارتباط تبعیض با کاهش سلامت و بهزیستی روان‌شناختی (پری، هارپ و اوسر[2]، ۲۰۱۳؛ پاسکو و اسمارت ریچمن[3]، ۲۰۰۹؛ یعقوبی هشجین و الهی، ۱۳۹۲) و خودکارآمدی (کربلایی و کرمی، ۱۳۹۸) است. افرادی با تبعیض جنسیتی ادراک‌شده استقلال کمتری در تصمیم‌گیری دارند و در نتیجه این افراد در مواجهه با چالش‌ها توانایی رویارویی ندارند و به آسانی دچار مشکلات روان‌شناختی می‌شوند (پری و همکاران، ۲۰۱۳).
با توجه به اینکه ویژگی‌های روان‌شناختی افراد که در نتیجه خانواده اولیه شکل می‌گیرد و با سخت‌رویی روان‌شناختی زنان در ارتباط است و همین عامل می‌تواند در تمایل زنان به ازدواج با فاصله سنی معکوس نقش داشته باشد، لذا پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این پرسش است که آیا سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده در پیش‌بینی سخت‌رویی روان‌شناختی در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس نقش دارد؟

روش

روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره خانواده وابسته به بهزیستی منطقه ۱۰ شهر تهران بودند. از میان آن‌ها تعداد ۶۰ نفر به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: حداقل فاصله سنی میان زوجین دو سال و بزرگ‌تر بودن زوجه، ازدواج دایم، علاقه و رضایت برای شرکت در پژوهش. ملاک خروج از پژوهش نیز عدم تمایل به ادامه همکاری در روند پژوهش بود. پس از اطمینان به افراد شرکت‌کننده در پژوهش در خصوص محرمانه بودن اطلاعات آن‌ها، پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار آن‌ها قرار گرفت.

ابزار سنجش

پرسش‌نامه سخت‌رویی روان‌شناختی[4] (HS): این پرسش‌نامه توسط کوباسا[5] (۱۹۷۹) طراحی شده و دارای ۵۰ گویه است. این آزمون دارای سه زیرمؤلفه تعهد (گویه‌های ۱، ۸، ۱۱، ۱۴، ۱۷، ۲۰، ۲۳، ۲۶، ۲۹، ۳۲، ۳۸، ۳۹، ۴۱، ۴۴، ۴۷ و ۵۰)، کنترل (گویه‌های ۳، ۴، ۵، ۷، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۹، ۲۲، ۲۵، ۲۸، ۳۱، ۳۴، ۳۵، ۴۲، ۴۵ و ۴۸) و چالش (گویه‌های ۲، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۱، ۲۴، ۲۷، ۳۰، ۳۳، ۳۶، ۳۷، ۴۰، ۴۳، ۴۶ و ۴۹) است. نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت طیف لیکرت ۴ درجه‌ای (اصلا صحیح نیست=۰، کاملا صحیح است= ۳) است. کوباسا (۱۹۷۹) ضمن تأیید روایی سازه ابزار، پایایی آن را با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش کرد. آزمون سخت‌رویی روان‌شناختی برای اولین بار توسط قربانی (۱۳۷۱)، ترجمه و روایی صوری و محتوایی آن محاسبه شده است به این صورت که اعتبار آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای زیرمؤلفه‌های تعهد ۰/۵۲، کنترل ۰/۷۰ و چالش ۰/۷۲ و برای کل مقیاس ۰/۷۵ به دست آمده است. در مطالعه الهام‌پور و گنجی (۱۳۹۷)، نیز پایایی و روایی این پرسشنامه بار دیگر مورد بررسی قرار گرفت که نتایج نشان داده است همسانی درونی کل سؤالات آزمون از طریق آلفای کرونباخ ۰/۶۸، ضریب پایایی از روش بازآزمایی با فاصله ۶ هفته، برای کل آزمون ۰/۶۱، محاسبه شد و مقدار واریانس تبیین شده برای کل پرسشنامه ۶۱/۴۲ درصد به دست آمده است. اعتبار مقیاس در این پژوهش با استفاده از ضریب کرونباخ برای کل پرسش‌نامه ۰/۸۵ و برای زیرمؤلفه‌های تعهد ۰/۸۴، کنترل ۰/۸۳ و چالش ۰/۷۰ به دست آمده است.

[1] Glick & Fiske
[2] Perry, Harp & Oser
[3] Pascoe & Smart Richman
[4] Psychological Difficulty Questionnaire
[5] Kobasa

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

پرسش‌نامه سبک‌های دلبستگی[1] (RAAS): این پرسش‌نامه توسط کولینز و رید[2] (۱۹۹۰) طراحی شده و دارای ۱۸ گویه است. این پرسش‌نامه دارای سه زیرمؤلفه نزدیکی[3] یا سبک دلبستگی ایمن[4] (گویه‌های ۱، ۶، ۸، ۱۳، ۱۲ و ۱۷)، وابستگی[5] یا سبک دلبستگی اجتنابی[6] (گویه‌های ۲، ۵، ۷، ۱۴، ۱۶ و ۱۸) و اضطرابی[7] یا سبک دلبستگی دوسوگرا[8] (گویه‌های ۳، ۴، ۹، ۱۰، ۱۱ و ۱۵) است. شیوه نمره‌گذاری این پرسش‌نامه به صورت طیف لیکرت ۴ درجه‌ای (کاملا مخالفم=۰، کاملا موافقم=۴) است. گویه‌های ۶، ۸، ۱۷، ۵، ۱۶، ۱۸ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. کولینز و رید (۱۹۹۰) اعتبار این آزمون را برای نزدیک بودن (ایمن) ۰/۶۹، وابستگی (اجتنابی) ۰/۷۹ و اضطرابی (دوسوگرا) ۰/۷۳ گزارش کردند. برای اولین بار پاکدامن (۱۳۸۰)، این پرسشنامه را مورد هنجاریابی قرار داد که روایی سازه با استفاده از روایی واگرا مطلوب گزارش شد. همچنین نتایج حاصل از دو بار اجرای این پرسش‌نامه با فاصله زمانی یک ماه از یکدیگر بیانگر آن بود که این آزمون در سطح ۰/۹۵ دارای اعتبار است. در پژوهش فتحی آشتیانی و شیخ‌الاسلامی (۱۳۹۸) به منظور تعیین اعتبار مقیاس از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضرایب اعتبار برای دو سبک دلبستگی ایمن ۰/۷۹ و برای سبک دلبستگی اجتنابی و اضطرابی ۰/۶۹ به دست آمده است. اعتبار مقیاس در این پژوهش با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۲ و برای زیرمؤلفه‌های نزدیک بودن ۰/۸۲، وابستگی ۰/۸۳ و اضطرابی ۰/۷۹ به دست آمده است.

پرسش‌نامه انسجام خانواده: جهت سنجش انسجام خانواده از پرسش‌نامه انسجام خانواده سامانی (۱۳۸۱) استفاده شد. این پرسش‌نامه بر اساس مجموعه‌ای از متون موجود در باب همبستگی و با اقتباس از مدل ترکیبی السون (۱۹۹۹) به وسیله سامانی (۱۳۸۱) تهیه شده است. این پرسش‌نامه دارای ۲۸ گویه است. شیوه نمره‌گذاری پرسش‌نامه نیز به صورت طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملا موافقم=۱، کاملا مخالفم= ۵) است. بیش‌ترین نمره قابل اکتساب در این آزمون ۱۴۰ و کم‌ترین ۲۸ است. این مقیاس بر اساس ۸ عامل (همبستگی با پدر، مادر، مدت تعامل، مکان، تصمیم‌گیری، ارتباط عاطفی، روابط زناشویی و رابطه والدین با فرزندان) انسجام خانواده را ارزیابی می‌کند. در پژوهش سامانی (۱۳۸۱) ضریب پایایی با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و به روش بازآزمایی ۰/۹۰ گزارش شده است. در بررسی دیگری، سامانی (۲۰۰۴) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۹ و ضریب پایایی بازآزمایی ۰/۸۰ را گزارش کرده است. در سایر پژوهش‌ها نیز آلفای کرونباخ مطلوب گزارش شده است (جمشیدی، رزمی، حقیقت و سامانی، ۱۳۸۷؛ میرزایی کوتنایی و همکاران، ۱۳۹۴). در پژوهش حاضر نیز اعتبار این آزمون با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۵ محاسبه شده است.

پرسش‌نامه رویدادهای تبعیض‌آمیز جنسیتی[9] (SSE): این پرسشنامه توسط کلونوف و لندرین[10] (۱۹۹۵) طراحی شده و دارای ۲۰ گویه است. شیوه نمره‌گذاری پرسش‌نامه به صورت طیف لیکرت ۶ درجه‌ای (هرگز اتفاق نیفتاده=۱، تقریبا همیشه اتفاق افتاده است=۶) است. کلونوف و لندرین (۱۹۹۵) ضریب آلفای کرونباخ را برای مقیاس‌های رویدادهای تبعیض‌آمیز طول زندگی و سال گذشته به ترتیب ۰/۹۲ و ۰/۹۰ گزارش کردند و پایایی پرسش‌نامه به روش دو نیمه کردن را برای این مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۸۳ به دست آوردند. این پرسشنامه توسط یعقوبی هشجین، حسنی و کاظمی (۱۳۹۲) هنجاریابی شده و پایایی آن با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰ محاسبه شده است. در پژوهش حاضر نیز، پایایی این پرسش‌نامه بر حسب ضریب آلفای کرونباخ برای دو مؤلفه رویدادهای تبعیض‌آمیز سال گذشته ۰/۸۸ و رویدادهای تبعیض‌آمیز طول زندگی ۰/۹۰ محاسبه شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف‌معیار سن شرکت‌کنندگان و متغیرهای پژوهش در جدول شماره ۱ ارایه شده است.

[1] Attachment Styles Questionnaire
[2] Collins & Read
[3] Closeness
[4] Secure attachment style
[5] Dependance
[6] Avoidant attachment style
[7] Anxiety
[8] Ambiguous attachment style
[9] Gender Discrimination Incident Questionnaire
[10] Klonoff & Landrine

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

جدول شماره ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد
سن شرکت‌کنندگان	۳۳/۴۶	۵/۲۶
اختلاف سنی با همسر	۳/۳۰	۱/۲۹
تعهد	۱۶/۲۲	۲/۹۹
کنترل	۱۷/۸۴	۲/۲۲
چالش	۲۱/۹۴	۲/۳۰
سخت‌رویی روان‌شناختی (کل)	۵۶	۷/۰۳
سبک دلبستکی نزدیکی (ایمن)	۹/۶۸	۳/۶۸
سبک دلبستگی وابستگی (اجتنابی)	۱۸/۹۸	۲/۵۱
سبک دلبستگی اضطرابی (دوسوگرا)	۱۸/۹۲	۲/۵۳
انسجام خانواده	۴۲/۲۲	۱۷/۰۵
رویدادهای تبعیض‌آمیز در طول زندگی	۷۴/۳۳	۶/۰۳
رویدادهای تبعیض‌آمیز در یک سال گذشته	۶۵/۵۲	۵/۷۵
تبعیض جنسیتی ادراک شده (کل)	۱۳۹/۸۵	۷/۷۴

در جدول ۲، نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل همبستگی پیرسون برای متغیرهای پیش‌بین (سبک‌های دلبستگی نزدیکی، وابستگی و اضطرابی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده) و متغیر ملاک (سخت‌رویی روان‌شناختی) ارایه شده است.

جدول۲: ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش با متغیر ملاک (سخت‌رویی روان‌شناختی)

متغیرهای پیش‌بین	ضریب پیرسون	مقدار P
سبک دلبستگی نزدیکی (ایمن)	۰/۱۶۴	۰/۰۰۰
سبک دلبستگی وابستگی (اجتنابی)	-۰/۴۹۳	۰/۰۰۰
سبک دلبستگی اضطرابی (دوسوگرا)	-۰/۵۵۰	۰/۰۰۱
انسجام خانواده	۰/۱۶۹	۰/۰۲۸
تبعیض جنسیتی ادراک شده	-۰/۸۹۶	۰/۰۰۲

با توجه به نتایج جدول ۲ بین سبک دلبستگی نزدیکی (ایمن) و انسجام خانواده با سخت‌رویی روان‌شناختی در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس رابطه مثبت و معنادار وجود دارد، به این معنی که با افزایش آنها سخت‌رویی روان‌شناختی نیز افزایش می‌یابد. بین سبک‌های دلبستگی وابستگی و اضطرابی و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده با سخت‌رویی روان‌شناختی رابطه منفی و معنادار وجود دارد، به این معنی که با افزایش سبک‌های دلبستگی وابستگی و اضطرابی و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده سخت‌رویی روان‌شناختی در زنان کاهش می‌یابد و بالعکس.

برای بررسی فرضیه پژوهش مبنی بر پیش‌بینی سخت‌رویی روان‌شناختی از طریق سبک‌های دلبستگی (سبک دلبستگی نزدیکی، وابستگی و اضطرابی)، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده از آزمون رگرسیون خطی همزمان استفاده شده است. قبل از انجام رگرسیون از آزمون کلموگروف اسمیرنف برای سنجش نرمال بودن جهت انجام آمار پارامتریک استفاده شده است. سطح معناداری به دست آمده از آزمون کلموگروف-اسمیرنف برای متغیرهای پژوهش بزرگتر از ۰/۰۵ است (P< ۰/۰۵). بنابراین توزیع داده‌های مربوط به این متغیرها نرمال است و می‌توان برای تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها از آزمون پارامتریک استفاده نمود.

در این پژوهش عامل تورم واریانس متغیرهای مستقل شامل سبک دلبستگی نزدیکی ۷/۲۵، وابستگی ۸/۸۱، اضطرابی ۸/۴۵، انسجام خانواده ۷/۷۶ و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده ۸/۶۵ است که کمتر از ۱۰ است. شاخص تحمل در متغیرهای مستقل شامل سبک دلبستگی

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

نزدیکی ۰/۲۱، وابستگی ۰/۱۱، اضطرابی ۰/۲۵، انسجام خانواده ۰/۳۶ و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده ۰/۳۱ است که بیشتر از صفر و نزدیک به یک است. در واقع عامل تورم واریانس و شاخص تحمل در دامنه‌های مطلوبی هستند. مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۸۵ به دست آمده است که در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد، بنابراین فرض استقلال بین خطاها یا عدم همبستگی بین خطاها پذیرفته می‌شود.
نتایج تحلیل واریانس سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده در جدول شماره ۳ ارایه شده است.

جدول ۳: خلاصه نتایج تحلیل واریانس پیش‌بینی سخت‌رویی از طریق سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده

متغیر پیش‌بین	منبع تغییر	مجموعه مجذورات	df	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
سبک دلبستگی نزدیکی، وابستگی و اضطرابی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک شده	رگرسیون	۵۲۳۷/۵۹۳	۵	۷۵۵/۴۱۵	۵/۲۲۶	۰/۰۰۰
	باقی مانده	۱۵۴۸/۰۰۶	۵۴	۱۱۲/۱۰۲		
	کل	۶۷۸۵/۵۹۹	۵۹			

طبق جدول ۳ معناداری F محاسبه‌شده نشان می‌دهد که سخت‌رویی روان‌شناختی را می‌توان از روی متغیرهای سبک‌های دلبستگی نزدیکی، وابستگی و اضطرابی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده پیش‌بینی کرد. در جدول ۴ خلاصه مدل ارایه شده است.

جدول ۴: خلاصه مدل

R	R^2	$\triangle R^2$	SE
۰/۳۶۵	۰/۳۳۱	۰/۲۲۶	۸/۸۶

طبق جدول ۴، سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده توانستند ۰/۳۳ سخت‌رویی روان‌شناختی را در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس پیش‌بینی کنند (P<۰/۰۵). برای بررسی اینکه کدام یک از متغیرهای پژوهش پیش‌بینی‌کننده قوی‌تری برای پیش‌بینی سخت‌رویی روان‌شناختی هستند از آزمون رگرسیون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۵ گزارش شده است.

جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی سخت‌رویی روان‌شناختی از طریق سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده

متغیرهای پیش‌بین	B	BETA	T	Sig
مقدار ثابت	۱۲۸/۲۹۱	-	۹/۱۰۶	۰/۰۰۰
سبک دلبستگی نزدیکی (ایمن)	۴/۱۶۸	۰/۲۱۲	۳/۱۵۵	۰/۰۰۱
سبک دلبستگی وابستگی (اجتنابی)	۳/۹۸۲	-۰/۲۶۲	۲/۴۰۱	۰/۰۱۲
سبک دلبستگی اضطرابی (دوسوگرا)	۳/۸۵۷	-۰/۴۱۲	۲/۸۷۵	۰/۰۴۱
انسجام خانواده	-۰/۷۵۵	۰/۴۴۵	۱/۱۱۰	۰/۰۰۳
تبعیض جنسیتی ادراک شده	۲/۸۷۵	-۰/۳۶۰	۲/۵۰۲	۰/۰۰۲

طبق جدول ۵ برای تعیین سهم تفکیکی هریک از متغیرهای پیش‌بین در تبیین پراکندگی متغیر ملاک (سخت‌رویی روان‌شناختی) از ضریب بتا استفاده شده است. نتایج حاکی از آن است که سبک‌های دلبستگی نزدیکی، وابستگی و اجتنابی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده می‌توانند سخت‌رویی روان‌شناختی را در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس به طور معناداری پیش‌بینی کنند. در این پیش‌بینی، بیش‌ترین نقش را انسجام خانواده ایفا می‌کند.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف بررسی سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده در پیش‌بینی سخت‌رویی روان-شناختی در زنان دارای ازدواج با فاصله سنی معکوس انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد سخت‌رویی روان‌شناختی با سبک دلبستگی نزدیکی (ایمن) و انسجام خانواده رابطه مثبت و معنادار و با سبک‌های دلبستگی وابستگی و اضطرابی و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده رابطه منفی و معنادار دارد. نتایج رگرسیون نشان داد سبک‌های دلبستگی، انسجام خانواده و تبعیض جنسیتی ادراک‌شده می‌توانند سخت‌رویی روان‌شناختی را به طور معناداری پیش‌بینی کنند. نتایج این پژوهش در زمینه نقش سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی سخت‌رویی روانشناختی با یافته‌های مرودیت و همکاران (۲۰۰۷)، فخری و ایمانی (۱۳۹۶)، حسین‌زرگری (۱۳۹۴) و جین و وانگ (۲۰۱۸) همسو است. نتایج پژوهش در زمینه نقش انسجام خانواده در پیش‌بینی سخت‌رویی روانشناختی با یافته‌های شریفی و همکاران (۱۳۸۴)، کرمی و همکاران (۱۳۸۸)، حشمتی (۱۳۹۵)، امیدوار (۱۳۹۱) و ترامونتی و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. یافته‌ها در زمینه نقش تبعیض جنسیتی ادراک‌شده در پیش‌بینی سخت‌رویی روانشناختی با یافته‌های پری و همکاران (۲۰۱۳)، کربلایی و کرمی (۱۳۹۸)، پاسکو و همکاران (۲۰۰۹) و یعقوبی‌هشچین و الهی (۱۳۹۲) مبنی بر اینکه بین تبعیض جنسیتی ادراک شده با کاهش سلامت روان‌شناختی افراد رابطه وجود دارد همسو است.

دلبستگی ایمن با احساس کنترل و تنظیم هیجانات و بهزیستی روان‌شناختی بالا در افراد ارتباط دارد (اصغری و همکاران، ۱۳۹۳). در حالی که سبک‌های دلبستگی وابستگی و اضطرابی یا به عبارتی سبک‌های دلبستگی ناایمن با احساس ترس و ناتوانی از هماهنگی با موقعیت‌ها رابطه دارد و به همین دلیل با سلامت روان‌شناختی افراد رابطه منفی دارد و موجب افزایش مشکلات روان‌شناختی در افراد می‌شود. افراد با دلبستگی ایمن یا نزدیکی در بزرگسالی توانایی مؤثر در برقراری روابط بین‌فردی مطلوب دارند. اعتماد ایجاد شده در فرآیند شکل‌گیری و رشد صحیح دلبستگی بین مراقب و کودک به فرد کمک می‌کند نقاط ضعف و قوت وجودی خود را بپذیرد و با آگاهی به ابعاد مختلف شخصیت خود مقصود غایی زندگی خود را مشخص کند و برای رسیدن به آن پیگیرانه تلاش کند (میکولینسر و شاور، ۲۰۱۰). کسب تمامی این ویژگی‌ها و رشد آن‌ها، سبب افزایش کیفیت بهزیستی روان‌شناختی و میزان سخت‌رویی می‌شود. افرادی که دارای سبک‌های دلبستگی ناایمن هستند رویدادهای تنش‌زا را منفی‌تر و غیرقابل کنترل‌تر ارزیابی می‌کنند و همین امر موجب افزایش برانگیختگی روان‌شناختی در افراد می‌شود (نریمانی و همکاران، ۱۳۹۳) که این خود یکی از ویژگی‌های مهم افراد دارای سطح پایین سخت‌رویی روان‌شناختی است (عاشوری، ۱۳۹۵).

زمانی که میزان انسجام خانواده بالا است اتفاق‌نظر در خانواده وجود دارد. افراد در خانواده مشارکت بیشتری دارند و روابط افقی کنترل شده گسترش پیدا می‌کند. در چنین خانواده‌هایی استقلال افراد مورد توجه قرار می‌گیرد و افراد درگیر روابط بیرون از خانواده و درون خانواده می‌شوند (لیدی، گیورا و تورو[1]، ۲۰۱۰)، به همین دلیل این افراد سطح مهارت اجتماعی بالاتری نسبت به سایر افراد دارند. با توجه به اینکه فرزند خانواده را به عنوان حریم امنی دریافت کرده است در نتیجه احساساتی که مبنی بر کنترل در زندگی و روابط است افزایش می‌یابد و این افراد تعهد بیش‌تری به مسئولیت‌های خود دارند زیرا این آموزش را در خانواده خود دریافت کرده‌اند و به دلیل انسجامی که در خانواده خود و ضمن رابطه با والدین و سایر اعضای خانواده خود درک کرده‌اند این افراد در مواجه با چالش‌ها برانگیختگی بالایی پیدا نمی‌کنند زیرا به صورت مسئله‌مدار با وقایع و پیشایندها برخورد می‌کنند (حجت‌شمامی و زربخش بحری، ۱۳۹۵). اما در صورتی که جوی مستبد بر خانواده حاکم باشد فرزندان ناچار به اطاعت بی‌چون و چرا هستند و استقلال را تجربه نمی‌کنند (لینداهل و مالیک[2]، ۲۰۱۱) در نتیجه آن، در شرایط دشوار و یا مواجهه با موقعیت‌های چالش‌برانگیز نمی‌توانند به خوبی واکنش نشان دهند و این افراد میزان پایین‌تری از تعهد در انجام مسئولیت‌ها و کنترل در هیجانات خود در مواجهه با چالش‌ها نشان می‌دهند. به عبارتی می‌توان گفت سخت‌رویی روان‌شناختی در این افراد پایین است. زنانی که در خانواده‌هایی با امنیت روانی پایین پرورش پیدا کرده‌اند به لحاظ سخت‌رویی روان‌شناختی در سطح پایینی قرار دارند. این زنان با توجه به ازدواجی نامتعارف به لحاظ فرهنگی از طرف جامعه مورد نکوهش قرار می‌گیرند که این

[1] Leidy, Guerra & Toro
[2] Lindahl & Malik

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

فشارهای فرهنگی موجب بروز مشکلات بیشتری در زندگی زناشویی افراد می‌شوند. بروز مشکلات و آسیب‌های ایجاد شده در زندگی زناشویی تهدید کننده بیشتر سخت‌رویی روان‌شناختی در این افراد خواهد بود.

تبعیض جنسیتی به عنوان یک منبع استرس شایع در جامعه وجود دارد و صدمات زیادی را به سلامت روان زنان وارد می‌کند (یعقوبی‌هشجین و الهی، ۱۳۹۲). زنانی که سطوح بالای تبعیض جنسیتی را تجربه می‌کنند نشانه‌های روان‌شناختی بیش‌تری را نسبت به زنانی که این‌گونه تبعیض را درک نکردند گزارش می‌کنند (فیلدز، ساون و کلوس[1]، ۲۰۱۰). احساس تبعیض می‌تواند به واکنش‌های خلقی منفی و حتی کاهش سلامت عمومی منجر شود. زنانی که تحت تبعیض‌های جنسیتی از سوی خانواده و یا فرهنگ قرار گرفته‌اند در مقابل رویدادهای تهدیدآمیز با واکنش‌های هیجانی برخورد می‌کنند و کنترل کمتری نسبت به واکنش‌های هیجانی خود دارند (پری و همکاران، ۲۰۱۳). به عبارتی به صورت کلی می‌توان گفت تبعیض جنسیتی ادراک‌شده از سوی زنان میزان سخت‌رویی روان‌شناختی را در افراد کاهش می‌دهد و آن‌ها را مستعد مشکلات روان‌شناختی می‌سازد.

پژوهش حاضر دارای برخی محدودیت‌ها است که باید هنگام تفسیر و تعمیم‌دهی به گروه‌های دیگر در نظر داشت. با توجه به محدود بودن نمونه پژوهش تعمیم آن به سایر جوامع باید با احتیاط صورت گیرد. در پژوهش حاضر داده‌ها با استفاده از پرسشنامه خودگزارشی جمع‌آوری شدند و امکان کنترل سایر عوامل مانند درآمد خانواده و شرایط فرهنگی وجود نداشت. همچنین یکی دیگر از محدودیت‌ها مربوط به محدودیت پژوهش‌های انجام شده در زمینه ازدواج با فاصله سنی معکوس در زنان بود که پیشینه پژوهش را با مشکلاتی مواجه کرده است. در مجموع، با توجه به یافته‌های به دست آمده و مرور پژوهش‌های گذشته لازم است مطالعات گسترده‌تری در این زمینه صورت گیرد تا بتوان آسیب‌های پیش‌رو در این‌گونه ازدواج‌ها را که در حال افزایش در جامعه هستند به میزان قابل توجهی کاهش داد.

منابع

اخباراتی، فرزانه؛ بشردوست، سیمین (۱۳۹۵). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی بر اساس عملکرد خانواده و نیازهای بنیادی روان‌شناختی دانش‌آموزان. *اصول بهداشت روانی*، ۱۸ (۳)، ۳۷۴-۳۷۹.

اسماعیلی ملک‌آبادی، فاطمه؛ کاظم‌نژاد، انوشیروان؛ غفرانی‌پور، فضل‌اله؛ وهابی، نسیم (۱۳۹۸). بررسی رضایت‌مندی زناشویی در زوجین با سن معکوس. *علوم پزشکی رازی*، ۲۶ (۳)، ۲۴-۳۰.

اصغری، فرهاد؛ تارودی‌زاده، شهین؛ سعادت، سجاد (۱۳۹۳). رابطه بین الگوهای فرزندپروری و سبک‌های دلبستگی با بهزیستی روانشناختی در دانشجویان دختر دانشگاه پام نور تالش. *بیهق*، ۱۹ (۳)، ۵-۶۷.

امیدوار، زهره (۱۳۹۱). *رابطه عملکرد خانواده و سبک فرزندپروری با سخت‌رویی در بین دانش‌آموزان پیش‌دانشگاهی دختر و پسر*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

باباپورخیرالدین، جلیل؛ پورشریفی، حمید؛ غباری‌بناب، باقر؛ خانجانی، زینب؛ بهرامی، محسن (۱۳۹۶). رابطهٔ دلبستگی بزرگسالی و دلبستگی به خدا با سلامت روانشناختی با میانجی‌گری تاب‌آوری. *روان‌شناسی*، ۲۱ (۴)، ۳۶۹-۳۸۱.

پاکدامن، شهلا (۱۳۸۰). *بررسی ارتباط بین دلبستگی و جامعه طلبی در نوجوانی*، پایان نامه دکترای روانشناسی، دانشگاه تهران.

جمشیدی، بهنام؛ رزمی، محمدرضا؛ حقیقت، شهربانو؛ سامانی، سیامک (۱۳۸۷). رابطه انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده با ابعاد کمال‌گرایی. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۲، ۱۹۹-۲۰۵.

حبیب‌پورگتابی، کرم؛ غفاری، غلامرضا (۱۳۹۰). علل افزایش سن ازدواج دختران. *زن در توسعه و سیاست*، ۹ (۱)، ۷-۳۴.

حجت‌شمامی، کوروش؛ زربخش بحری، محمدرضا (۱۳۹۵). رابطه انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده با خودمتمایزسازی در دانش‌آموزان دوره متوسطه پسر شهر تهران. *مددکاری اجتماعی*، ۵ (۲)، ۲۸-۳۶.

حسین‌زرگری، ابراهیم (۱۳۹۴). *بررسی رابطه بین سبک‌های دلبستگی و سبک‌های هویتی با سرسختی روانشناختی در دانش‌آموزان*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

حشمتی، رسول (۱۳۹۵). *بررسی رابطه عملکرد خانواده، سخت‌رویی و بهوشیاری زمینه‌ای*. دومین همایش ملی روانشناسی مدرسه، اردبیل، دانشگاه محقق اردبیلی.

حقیقی، جمال؛ عطاری، یوسفعلی؛ سینارحیمی، علی؛ سلیمانی‌نیا، لیلا (۱۳۷۸). رابطه سخت‌رویی و مؤلفه‌های آن با سلامت روانی در دانشجویان پسر دوره کارشناسی دانشگاه. *علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز*، ۳(۴)، ۳۵-۴۹.

زارع، مریم؛ سامانی، سیامک (۱۳۸۷). بررسی نقش انعطاف پذیری و انسجام خانواده در هدف‌گرایی فرزندان. *خانواده پژوهی*، ۴ (۱۳)، ۱۷-۳۶.

سامانی، سیامک (۱۳۸۱). *بررسی مدل علّی انسجام خانوادگی، استقلال عاطفی و سازگاری*، رساله دکترا، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز.

سیری، سیمین؛ سیری، نرگس (۱۳۹۵). *بررسی تاثیر انسجام خانواده بر فاکتورهای روانشناختی فرزندان*، سومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی.

شریفی، خلیل؛ عریضی سامانی، سیدحمیدرضا؛ نامداری، کوروش (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین عملکرد خانواده و سرسختی روان شناختی در دانش‌آموزان. *دانشور رفتار*، ۱۲ (۱۰)، ۸۵-۹۴.

عاشوری، جمال (۱۳۹۵). بررسی نقش سرمایه اجتماعی، حمایت اجتماعی و سخت رویی روانشناختی در پیش‌بینی کیفیت زندگی زنان سالمند. *پرستاری سالمندان*، ۲ (۴)، ۷۲-۸۱.

فتحی، الهام؛ اعتمادی، احمد؛ حاتمی، ابوالفضل؛ گرجی، زهرا (۱۳۹۱). رابطه بین سبک‌های دلبستگی، تعهد زناشویی و رضایتمندی زناشویی در دانشجویان متأهل دانشگاه علامه طباطبایی. *زن و مطالعات خانواده*، ۵ (۱۸)، ۶۳-۸۲.

فتحی‌آشتیانی، مینا؛ شیخ‌الاسلامی، راضیه (۱۳۹۸). رابطهٔ بین سبک دلبستگی و بهزیستی روانشناختی :نقش واسطه‌ای انعطاف‌پذیری شناختی. *روانشناسی*، ۲۳ (۲)، ۱۳۴-۱۴۷.

فخری، زینت؛ ایمانی، عارفه (۱۳۹۶). *پیش‌بینی سخت‌رویی روانشناختی نوجوانان بر اساس سبک های دلبستگی و کمال‌گرایی والدین*، اولین همایش ملی روانشناسی و مشاوره خانواده استان البرز،کرج.

قربانی، نیما (۱۳۷۱). *پیامدهای فیزیولوژیک در روانشناختی شک مقاومت و افشای هیجانی در روان‌درمانگری*، رساله دکترا، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

کاظمی، زهرا؛ نیازی، صغری (۱۳۸۹). بررسی تاثیر عوامل فرهنگی بر الگوی ازدواج (مطالعه موردی: شهر شیراز). *جامعه‌شناسی ایران*، ۱۱ (۲)، ۳-۲۳.

کاظمی‌پور، شهلا (۱۳۸۳). تحول سن ازدواج زنان در ایران و عوامل جمعیتی موثر بر آن. *زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)*، ۱۲ (۲)، ۱۰۳-۱۲۴.

کربلایی، محبوبه؛ کرمی، جهانگیر (۱۳۹۸). پیش بینی خودکارآمدی بر اساس تاب آوری، تبعیض جنسیتی ادراک شده و طرحواره های نقش جنسیتی زنان. *پژوهش های روان شناسی اجتماعی*، ۹ (۳۶)، ۷۳-۸۸.

کرمی، جهانگیر؛ شریفی، خلیل؛ بشلیده، کیومرث (۱۳۸۸). بررسی رابطه عملکرد خانواده با سرسختی روان شناختی در دانش آموزان دوره متوسطه شهر کرمانشاه. *دست آوردهای روانشناختی (علوم تربیتی و روان شناسی)*، ۱۶ (۲)، ۱۶۷-۱۸۸.

کهریزه، چیمن؛ بزازیان، سعیده؛ قمری، محمد (۱۳۹۳). رابطه سخت‌رویی روانشناختی و عملکرد خانواده با بهزیستی ذهنی پرستاران. *مراقبت‌های پیشگیرانه در پرستاری و مامایی*، ۴ (۱)، ۴۴-۵۳.

معین، لادن؛ غیائی، پروین؛ مسموعی، راضیه (۱۳۹۰). رابطه‌ی سخت‌رویی روان‌شناختی با سازگاری زناشویی. *جامعه‌شناسی زنان*، ۲ (۴)، ۱۶۳-۱۸۹.

مهاجرانی، علی اصغر (۱۳۸۹). تحول وضع زناشویی و تغییر الگوی سنی ازدواج در ایران. *علوم اجتماعی*، ۴ (۱۱)، ۴۱-۵۳.

میرزایی کوتنایی، فرشته؛ حسین‌خانزاده، عباس‌علی؛ اصغری، فرهاد؛ شاکری‌نیا، ایرج (۱۳۹۴). نقش انسجام خانواده در تبیین رفتارهای پرخاشگرانهٔ فرزندان. *تحول روانشناختی کودک*، ۱ (۳)، ۸۱-۹۲.

نریمانی، محمد؛ یوسفی، فاطمه؛ کاظمی، رضا (۱۳۹۳). نقش سبک‌های دلبستگی و کیفیت زندگی در پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی نوجوانان مبتلا به ناتوانی‌های یادگیری . *ناتوانی‌های یادگیری*، ۳ (۴)، ۱۲۴-۱۴۱.

ولدخانی، مریم؛ محمودپور، عبدالباسط؛ فرح‌بخش، کیومرث؛ سلیمی بجستانی، حسین (۱۳۹۵). تأثیر سن ازدواج، الگوهای همسرگزینی و تفاوت سنی زوجین بر کیفیت زندگی زناشویی زنان شهر تهران. *مطالعات روانشناسی بالینی*، ۷ (۲۵)، ۱۷۶-۱۹۰.

الهام‌پور، فوزیه؛ گنجی، حمزه (۱۳۹۷). بررسی پایایی و روایی پرسشنامه سرسختی در دانش‌آموزان. *روان‌سنجی*، ۷ (۲۵)، ۱۱۷-۱۳۲.

یعقوبی هشجین، فاطمه؛ الهی، طاهره (۱۳۹۲). تأثیر تبعیض جنسیتی ادراک شده بر سلامت روان زنان. *مطالعات اجتماعی روان‌شناسی زنان*، ۱۱ (۳)، ۷-۲۶.

یعقوبی هشجین، فاطمه؛ حسنی، جعفر؛ کاظمی، محمود (۱۳۹۲). بررسی خصوصیات روان‌سنجی نسخه فارسی پرسش‌نامه رویدادهای تبعیض جنسیتی. *پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی*، ۳ (۱۱)، ۱۰۹.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

یوسفی، ریما؛ حسین زاده، امیدعلی (۱۳۹۶). *پیش‌بینی بهزیستی روانشناختی بر اساس انسجام خانواده در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان ارومیه*، کنفرانس ملی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، کازرون.

Allendorf, K. & Ghimire, D. J. (2013). Determinants of marital quality in an arranged marriage society. *Social science research*, 42(1), 59-70.

Bedair, K., Hamza, E. A., & Gladding, S. T. (2020). Attachment Style, Marital Satisfaction, and Mutual Support Attachment Style in Qatar. *The Family Journal*, *28*(3), 329-336.

Bem, S. L. (1981). A manual for the Bem sex role inventory. *California: Mind Garden*.

Brigman K. (2008). *Marriage: A Simple Guide to Success*, united state of america, catalog in publication.

Carliner, H., Sarvet, A. L., Gordon, A. R., & Hasin, D. S. (2017). Gender discrimination, educational attainment, and illicit drug use among US women. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, *52*(3), 279-289.

Congress of Psychology. Aug 8-13, Beijing, China

Delahaij, A., Gaillard, C., & Van Dam, P. (2010). Hope and Hardiness as related to life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology* , 3(8), 171-179.

Dolan, F. E. (2011). Re-reading Rape in The Changeling. *Journal for Early Modern Cultural Studies*, 11(1), 4-29.

Fields, A. M., Swan, S., & Kloos, B. (2010). "What it means to be a woman:" Ambivalent sexism in female college students' experiences and attitudes. *Sex Roles*, *62*(7-8), 554-567.

Glick, P., Fiske, S.T. (1996). The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*,70(3), 491-512.

Goodrum, N. M., Smith, D. W., Hanson, R. F., Moreland, A. D., Saunders, B. E., & Kilpatrick, D. G. (2020). Longitudinal relations among adolescent risk behavior, family cohesion, violence exposure, and mental health in a national sample. Journal of abnormal child psychology, 48(11), 1455-1469.

Hollist, C. S., & Miller, R. B. (2005). Perceptions of attachment style and marital quality in midlife marriage. *Family Relations*, *54*(1), 46-57.

Horsburgh, A. V., & Schermer, A. (2008). j, Vwelka L, Vernon A P. *A Behavioral General of Mevtal Thoughness and Pesonality. Pesonality and Individual Differences*, *4*, 21-23.

Jin, L., & Wang, C. D. (2018). International students' attachment and psychological well-being: the mediation role of mental toughness. Counselling Psychology Quarterly, 31(1), 59-78.

Klonoff, E. A., & Landrine, H. (1995). The Schedule of Sexist Events: A measure of lifetime and recent sexist discrimination in women's lives. *Psychology of Women Quarterly*, *19*(4), 439-470.

Kobasa, S. C. (1979). Stressful life events, personality, and health: an inquiry into hardiness. *Journal of personality and social psychology*, *37*(1), 1.

Leidy, M. S., Guerra, N. G., & Toro, R. I. (2010). Positive parenting, family cohesion, and child social competence among immigrant Latino families. *Journal of Family Psychology*, *24*(3), 252.

Lindahl, K. M., & Malik, N. M. (2011). Marital conflict typology and children's appraisals: The moderating role of family cohesion. *Journal of Family Psychology*, *25*(2), 194.

Maddi, S. R. (2006). Hardiness: The courage to grow from stresses. *The Journal of Positive Psychology*, *1*(3), 160-168.

Maddi, S. R; Brow, M; Khoshaba, D. M; & Vaitkus, M. (2006). Relationship of hardiness and religiousness to depression and anger. *Consulting Psychology Journal*, 58(3), 148 -161.

Meredith, P. J., Strong, J., & Feeney, J. A. (2007). Adult attachment variables predict depression before and after treatment for chronic pain. *European Journal of Pain*, *11*(2), 164-170.

Mikulincer, M., & Shaver, P. (2007). Attachment in Adolescens. *New York: Divison of Guliford Publications*.

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2010). Attachment in adulthood: Structure, *dynamics,nd change. Guilford Press*, New York.

Nelson, T. D. (2009). *Handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination*. Psychology Press.

Olson, D. H., Russell, C. S., & Sprenkle, D. H. (1983). Circumplex model of marital and family systems: Vl. Theoretical update. *Family process*, *22*(1), 69-83.

Pascoe, E. A., & Smart Richman, L. (2009). Perceived discrimination and health: a meta-analytic review. *Psychological bulletin*, *135*(4), 531.

Perry, B. L., Harp, K. L., & Oser, C. B. (2013). Racial and gender discrimination in the stress process: Implications for African American women's health and well-being. *Sociological Perspectives*, *56*(1), 25-48.

Samani, S. (2004). *Developing a family cohesion scale for Iranian adolescents.* Paper presented in 28th International

Tramonti, F., Petrozzi, A., Burgalassi, A., Milanfranchi, A., Socci, C., Belviso, C., ... & Guglielmi, P. (2020). Family functioning and psychological distress in a sample of mental health outpatients: Implications for routine examination and screening. *Journal of evaluation in clinical practice*, *26*(3), 1042-1047.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-13]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1400.10.1.9.9]